C/2025/106

10.1.2025

Avizul Comitetului Economic și Social European

Dezechilibre în materie de protecție socială în general și în special în ceea ce privește „noile forme de muncă” și „lucrătorii atipici”

(aviz din proprie inițiativă)

(C/2025/106)

Raportoare: **María del Carmen BARRERA CHAMORRO**

Consilieri	Anna KWIATKIEWICZ (pentru Grupul I) Cristóbal MOLINA NAVARRETE (pentru raportoare, Grupul II)
Decizia Adunării Plenare	15.2.2024
Temei juridic	Articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul de procedură Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	3.10.2024
Data adoptării în sesiunea plenară	23.10.2024
Sesiunea plenară nr.	591
Rezultatul votului (pentru/împotrivă/abțineri)	140/13/51

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE reamintește că Uniunea Europeană și statele membre, ținând seama de drepturile sociale precum cele menționate în Carta socială europeană, urmăresc, pe lângă promovarea unui nivel ridicat de ocupare a forței de muncă și îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă, să garanteze „[...] o protecție socială adecvată” (articolul 151 din TFUE). În același sens, principiul 12 al Pilonului european al drepturilor sociale recunoaște „dreptul la o protecție socială adecvată” al lucrătorilor, indiferent de tipul raportului de muncă și de durata acestuia, inclusiv, în „condiții comparabile”, al lucrătorilor independenți.

1.2. CESE observă că, potrivit unui raport recent al Comisiei Europene, în cele mai competitive economii și pe cele mai dinamice piețe ale muncii, precum cele ale Uniunii și ale statelor membre, se dezvoltă, de mai multe decenii, așa-numitele forme atipice de ocupare a forței de muncă. Acest raport confirmă că volumul lor acoperă mai mult de o treime din populația activă a Uniunii Europene. Potrivit rapoartelor OIM pe această temă, cauzele care stau la baza acestor procese de tranziție de la munca standard la munca atipică sunt diverse și din ce în ce mai numeroase; ele includ globalizarea, inovațiile organizaționale ale întreprinderilor, digitalizarea, condițiile intrinseci ale progresului social, precum și modificările și deficiențele în reglementarea raporturilor de muncă.

1.3. CESE observă că există un consens instituțional bazat pe cercetările disponibile (OIM, Comisie, Consiliu, Parlamentul European) în ceea ce privește includerea în cadrul formelor atipice de ocupare a forței de muncă a tuturor formelor care nu corespund muncii standard (activitate salariată și subordonată, cu normă întreagă și fixă), incluzând, totodată, forme noi (muncă temporară; muncă cu fracțiune de normă; muncă intermitentă; lucru la cerere; muncă pe platforme; raporturi de muncă disimulate; activitate independentă dependentă din punct de vedere economic sau vulnerabilă). Deși OIM face o diferență clară între munca atipică și munca precară, lucrătorii cu contracte atipice nu beneficiază de același nivel de protecție ca lucrătorii cu contracte standard, motiv pentru care, în multe cazuri, nu li se garantează accesul la beneficii suficiente și durabile.

1.4. CESE reamintește că practic toate statele membre ale Uniunii Europene au ratificat Carta socială europeană (cel puțin pe cea din 1961), ceea ce înseamnă că au acceptat să-și ia angajamentul „să mențină regimul de securitate socială la un nivel satisfăcător cel puțin egal cu cel necesar pentru ratificarea Codului european de securitate socială” și „să depună eforturi pentru a aduce treptat regimul de securitate socială la un nivel mai ridicat”, astfel cum se prevede la articolul 12 alineatele (2) și (3). Prin urmare, CESE îndeamnă instituțiile UE și statele membre, în cadrul competențelor lor și după dialogul social purtat la nivelurile corespunzătoare, să asigure adaptarea sistemelor de protecție socială la formele de muncă neconvenționale, pentru a garanta o acoperire și beneficii suficiente și durabile, astfel încât să asigure o muncă decentă și o viață demnă.

1.5. CESE consideră că, fără a aduce atingere posibilității de a analiza posibilitatea instituirii unui instrument de reglementare, calea prezentată de recomandarea Consiliului către statele membre privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă permite înregistrarea de progrese către asigurarea unor:

(a) sisteme adecvate de protecție socială (eliminarea lacunelor în materie de acces oficial);

(b) drepturi cumulative sau transferabile între sisteme (acoperire efectivă);

(c) beneficii suficiente, cu o contribuție proporțională (adecvare);

(d) informații adecvate privind drepturile și obligațiile (transparență).

1.6. Potrivit concepției OIM, sistemele de protecție socială adecvate și durabile sunt o condiție esențială pentru garantarea calității vieții tuturor persoanelor. Prin urmare, CESE consideră că este necesar ca, în conformitate cu practicile naționale, statele membre să treacă la sisteme de protecție socială care nu pun accentul doar pe lucrători, cu forme tipice sau atipice de încadrare a forței de muncă, ci pe toți cetățenii, acordând persoanelor care nu sunt în măsură să lucreze un venit minim care să combine stimulente și o asistență ce facilitează reîntoarcerea la locul de muncă a celor care pot lucra, în conformitate cu principiul 14 al Pilonului european al drepturilor sociale, asigurând în orice moment o protecție suficientă și sustenabilitatea financiară a acestor sisteme.

1.7. În vederea stabilirii bugetului pentru aceste progrese, CESE îndeamnă statele membre să efectueze o revizuire profundă și cuprinzătoare a surselor de finanțare a sistemelor de protecție socială, astfel încât sustenabilitatea financiară a acestor sisteme să fie garantată, fără a pune în pericol crearea de locuri de muncă. UE poate sprijini statele membre în acest demers prin înlesnirea schimbului de experiență în ceea ce privește revizuirea/reforma sistemelor naționale de protecție socială.

1.8. CESE recunoaște că responsabilitatea principală pentru adaptarea sistemelor de protecție socială la schimbările economice și ale pieței muncii revine statelor membre, cu implicarea dialogului social. Cu toate acestea, Uniunea, în conformitate cu principiul subsidiarității, ar trebui să depună eforturi mai mari pentru a ajuta statele membre să înfrunte obstacolele identificate ca fiind cele mai relevante, astfel încât să revizuiască, și, dacă este necesar, să remedieze lacunele în materie de protecție socială pentru munca atipică, într-un mod care, fără a-și compromite avantajele în materie de flexibilitate pentru întreprinderi și angajați, să garanteze beneficii suficiente și durabile comparabile cu cele oferite de munca standard.

1.9. CESE observă că CJUE și instanțele naționale limitează posibilitatea de a introduce, prin intermediul legislațiilor naționale, măsuri pozitive pentru a corecta disparitățile de gen în materie de protecție socială. Prin urmare, propune Comisiei și Consiliului să întreprindă reforme ale Directivei 79/7/CE ([1]) în vederea adaptării acesteia la epoca actuală. Prin urmare, CESE invită Comisia să evalueze, cât mai curând posibil, punerea în aplicare a Directivei 79/7/CE și, după caz, să propună Consiliului și Parlamentului European reformele considerate cele mai adecvate pentru promovarea, de către statele membre și în cadrul dialogului social, a corectării eficace a acestor disparități, în conformitate cu articolul 157 alineatul (4) din TFUE.

1.10. CESE consideră că schimbul de experiență între statele membre reprezintă o modalitate suplimentară utilă de a promova cele mai bune practici pentru adaptarea sistemelor naționale de protecție socială la piețele moderne ale forței de muncă, caracterizate printr-o varietate de contracte și acorduri contractuale, dintre care 40 % corespund muncii atipice ([2]), corectând eventualele dezechilibre. Prin urmare, solicită Comisiei să promoveze acest tip de reuniuni de învățare reciprocă, facilitând participarea partenerilor sociali naționali și a CESE.

([1]) Directiva Consiliului din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale (JO L 6, 10.1.1979, p. 24).

([2]) Raport al Comisiei către Consiliu referitor la punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, 31.1.2023, COM(2023) 43 final.

2. **Context, justificare și principalele elemente ale avizului**

2.1. Garantarea unei protecții sociale adecvate pentru toți face parte din conceptul de muncă decentă. Acest lucru a fost reafirmat de CESE în avizul său referitor la Comunicarea Comisiei Europene privind munca decentă la nivel mondial ([3]).

2.2. Un viitor durabil al Uniunii Europene se poate întemeia doar pe îmbinarea unui sistem economic solid și competitiv cu o dimensiune socială puternică. Acesta este motivul pentru care CESE pledează pentru îmbunătățirea protecției sociale a tuturor persoanelor ca element fundamental și indispensabil al modelului social european. Acest lucru este recomandat în avizul privind punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale pentru a asigura solvabilitatea unor sisteme de protecție socială fiabile, adecvate și suficiente ([4]), respectând, totodată, diferitele tradiții naționale și repartizarea competențelor.

2.3. CESE subliniază că s-a înregistrat o tranziție semnificativă de la forme tipice de ocupare a forței de muncă (muncă salariată, cu durată nedeterminată, cu normă întreagă) la forme atipice, deja consacrate (cu fracțiune de normă, temporară, intermitentă) sau noi (muncă pe platforme digitale, activitate independentă dependentă din punct de vedere economic ([5])) (OIM, 2016 ([6]); Eurofound, 2017 ([7]); Consiliu, 2019 ([8]); Comisie, 2023 ([9])). Toate aceste procese sunt afectate de schimbările de pe piața muncii, de fluctuațiile și crizele macroeconomice și de reformele în materie de reglementare.

2.4. CESE a avut deja ocazia de a-și exprima sprijinul pentru consolidarea condițiilor de transparență și predictibilitate a ocupării forței de muncă în dreptul Uniunii și în dreptul național pentru lucrători, în special pentru lucrătorii atipici ([10]). Printre aceste condiții de transparență se numără și protecția socială.

2.5. Având în vedere aceste evoluții ale economiei și ale piețelor forței de muncă, instituțiile europene avertizează că, pe lângă oportunitățile de flexibilitate în materie de gestionare pe care aceste forme atipice de ocupare a forței de muncă le oferă întreprinderilor și persoanelor, ele prezintă, de asemenea, riscuri datorate insecurității economice pe care o induc. În plus, astfel cum au subliniat Comisia (2023) și OIM (2016), aceste lacune în materie de protecție socială pot avea un impact negativ asupra economiei și societății în ansamblu, deoarece pun în pericol cererea internă, investițiile în capitalul uman și coeziunea socială.

2.6. CESE este de acord cu Consiliul și cu Comisia că deficiențele persistente ale sistemelor de protecție socială în ceea ce privește formele atipice de ocupare a forței de muncă exacerbează decalajele dintre generații, genuri sau grupurile sociale. Principala cauză a acestor potențiale situații de inechitate socială este faptul că în cadrul formelor atipice de ocupare a forței de muncă prevalează recrutarea tinerilor, a imigranților și a femeilor, astfel încât în rândul acestor grupuri de populație se concentrează munca temporară, cu fracțiune de normă, intermitentă sau ocazională, lucrul la cerere, contractele de muncă de zero ore etc.

2.7. CESE consideră că, în concordanță cu propunerile OIM, în acest scenariu, reducerea lacunelor în ceea ce privește accesul la protecție socială suficientă pentru formele atipice de muncă, inclusiv pentru activitățile independente, în special pentru persoanele care desfășoară activități independente dependente din punct de vedere economic și pentru cei care se află în situații vulnerabile, printr-o combinație de instrumente legislative și nelegislative, măsuri de politică și sprijin financiar, ar contribui în mod decisiv la atenuarea inegalităților, inclusiv a disparității de gen în domeniul protecției sociale ([11]).

([3]) Avizul Comitetului Economic și Social European privind Munca decentă la nivel mondial [COM(2022) 66 final] (JO C 486, 21.12.2022, p. 149).
([4]) Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Pilonul european al drepturilor sociale – evaluarea punerii în aplicare inițiale și recomandări pentru viitor (aviz din proprie inițiativă) (JO C 14, 15.1.2020, p. 1).
([5]) https://www.ela.europa.eu/sites/default/files/2023-04/Study-on-the-extent-of-dependent-self-employment-in-the-EU.pdf.
([6]) https://www.ilo.org/publications/non-standard-employment-around-world-understanding-challenges-shaping.
([7]) https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/2017/non-standard-forms-employment-recent-trends-and-future-prospects.
([8]) JO C 387, 15.11.2019, p. 1.
([9]) COM(2023) 43 final.
([10]) Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de recomandare a Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă [COM(2018) 132 final] (JO C 440, 6.12.2018, p. 135).
([11]) Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Egalitatea de șanse între femei și bărbați pe piețele europene ale forței de muncă” (aviz exploratoriu, la solicitarea Parlamentului European) (JO C 110, 22.3.2019, p. 26).

2.8. CESE ia act de raportul ([12]) Comisiei către Consiliu referitor la punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, potrivit căruia, în 2021, aproape 40 % din populația încadrată în muncă în UE presta forme atipice de muncă. Aproape un milion de persoane sunt lucrători independenți dependenți din punct de vedere economic. CESE observă că un corpus semnificativ de literatură juridică internațională ([13]), preluat de Comisia Europeană, arată că majoritatea sistemelor de securitate socială nu protejează în mod adecvat lucrătorii în aceste situații de muncă atipică.

2.9. CESE observă că OIM este, de asemenea, preocupată de riscul crescut de insecuritate economică pe care îl prezintă formele atipice de ocupare a forței de muncă și, pentru a-l preveni, solicită măsuri legislative și politice care să garanteze o protecție socială adecvată (acces, acoperire efectivă, adecvare și transparență), fără a priva locurile de muncă atipice de flexibilitatea care le caracterizează ([14]). La ora actuală, piețele forței de muncă oferă oportunități mai numeroase și de mai bună calitate, dar acestea coexistă, totodată, cu numeroase situații în care protecția socială este insuficientă. Prin urmare, CESE consideră că instituțiile UE și statele membre, în cadrul competențelor lor și după dialogul social purtat la nivelurile corespunzătoare, trebuie să își intensifice eforturile pentru a garanta că sistemele de protecție socială se adaptează la formele de muncă neconvenționale, pentru a garanta o acoperire și beneficii suficiente și durabile, astfel încât să asigure o muncă decentă și o viață demnă. Sunt necesare rate stabile și ridicate de ocupare a forței de muncă pentru a sprijini sustenabilitatea sistemelor de securitate socială.

3. **Contextul european și contribuții instituționale și științifice**

3.1. CESE reamintește că principiul 12 al Pilonului european al drepturilor sociale recunoaște „dreptul la o protecție socială adecvată” al tuturor lucrătorilor, indiferent de tipul și durata raportului lor de muncă. Acest drept este recunoscut, în condiții comparabile, și pentru persoanele care desfășoară activități independente. Prin urmare, statele membre ar trebui încurajate și sprijinite să își reformeze sistemele naționale de protecție socială pentru a asigura accesul la protecție socială tuturor persoanelor, indiferent de tipul de contract de muncă, inclusiv lucrătorilor care desfășoară o activitate independentă. În acest scop, lucrătorii atipici trebuie să poată beneficia de o protecție echivalentă cu cea a lucrătorilor cu contracte standard, astfel încât să aibă acces la beneficii suficiente și durabile, proporțional cu contribuția lor.

3.2. Pentru a pune în aplicare acest obiectiv de politică socială, la 8 noiembrie 2019, Consiliul EPSCO a adoptat Recomandarea Consiliului ([15]) privind accesul la protecție socială, prin care se recomandă ca statele membre să garanteze că toți lucrătorii, inclusiv cei care desfășoară o activitate independentă, pot beneficia de:

(a) sistemele de protecție socială (eliminarea lacunelor în materie de acces oficial);

(b) drepturi cumulative sau transferabile între sisteme (acoperire efectivă);

(c) beneficii suficiente, cu o contribuție proporțională (adecvare);

(d) informații adecvate privind drepturile și obligațiile (transparență).

3.3. Punctul 19 din recomandarea Consiliului invită statele membre să pună în aplicare principiile stabilite și să prezinte un plan de raportare cu privire la măsurile corespunzătoare care vor fi adoptate la nivel național. În decembrie 2022, toate statele membre, cu excepția Luxemburgului, prezentaseră un astfel de plan național de punere în aplicare. Planurile naționale de punere în aplicare au fost discutate de Consiliul EPSCO în decembrie 2021, în cadrul semestrului european, și în mai 2022, în cadrul Comitetului pentru protecție socială. Partenerii sociali au fost, de asemenea, consultați (mai 2022).

([12]) COM(2023) 43 final.

([13]) Spasova, S., et al., *Access to Social Protection for People Working on Non-Standard Contracts and as Self-Employed in Europe. A Study of National Policies, report from the European Social Policy Network for the European Commission*, Luxemburg, 2017; M. Westerveld și M. Olivier (dir.), *Social Security outside the Realm of the Employment Contract. informal Work and Employee-Like Workers*, Cheltenham, Edward Elgar, 2019; I. Daugareilh, *Introduction: social protection for digital platform workers in Europe*, International Social Security Review, vol. 74, nr. 3-4, ediție specială, 2021, pp. 5-12.

([14]) *Non-Standard Employment around the World.Understanding Challenges, Shaping Prospects*, Geneva, Biroul Internațional al Muncii, 2016, pp. 18-19.

([15]) https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&furtherNews=yes&newsId=9478.

3.4. Comisia a examinat punerea în aplicare, până în prezent, de către statele membre a obiectivelor recomandării. CESE ia notă de raportul ([16]) prezentat în acest sens (ianuarie 2023), în care Comisia semnalează unele progrese și mai multe lacune. Pe lângă planurile naționale de punere în aplicare mai sus menționate, Comisia a luat în considerare obiectivele în materie de reforme structurale legate de îmbunătățirea protecției sociale a muncii atipice în planurile naționale de redresare și reziliență.

3.5. CESE observă că planurile naționale de redresare și reziliență accelerează dubla tranziție ecologică și digitală. Tranziția digitală promovează extinderea economiei și a muncii prin intermediul platformelor digitale. Aceasta oferă oportunități semnificative de acces la piața forței de muncă și de obținere a unor câștiguri suplimentare care îmbunătățesc nivelul veniturilor, dar creează, de asemenea, lacune în ceea ce privește protecția socială, ceea ce îngreunează posibilitatea de a duce o viață demnă, în special pentru grupurile mai vulnerabile.

3.6. Pentru a respecta obiectivul de a asigura o protecție socială adecvată, prevăzut de articolul 151 din TFUE, CESE consideră că este necesară o analiză mai aprofundată privind gestionarea echitabilă și eficace a tranziției verzi, ceea ce implică, de asemenea, adaptarea și consolidarea plaselor de siguranță socială preexistente în statele membre, cu sprijinul Uniunii Europene și în urma dialogului social purtat la diferitele niveluri corespunzătoare, pentru a atenua efectele combaterii schimbărilor climatice asupra bunăstării persoanelor, grupurilor și zonelor celor mai vulnerabile.

3.7. De la începutul anului 2022, a apărut o nouă provocare pentru economiile, societatea și sistemele de protecție europene: contextul economic și geopolitic generat de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei. Acest conflict persistent implică noi riscuri de sărăcie pentru gospodăriile care sunt deja vulnerabile, cu atât mai mult pentru cele ale căror membri sunt slab calificați, nu lucrează cu normă întreagă, sunt încadrați în alte forme de muncă atipică sau sunt inactivi din punct de vedere economic. Prin urmare, este necesar să se promoveze, în cadrul semestrului european, sisteme naționale de protecție socială durabile și incluzive, întrucât astfel de sisteme generează beneficii sociale și, de asemenea, beneficii economice. Astfel de sisteme sunt importante pentru buna funcționare a pieței forței de muncă, deoarece oferă sprijin în cazul unor dificultăți care pot interveni pe parcursul vieții, cum ar fi bolile sau șomajul. În același timp, aceste sisteme sprijină tranziția de la un loc de muncă la altul și reduc perioadele de inactivitate pentru cei care pot lucra.

3.8. CESE observă că, începând din 2019, Comisia și Consiliul au lansat mai multe inițiative, inclusiv inițiative legislative, legate de protecția lucrătorilor atipici (salariile minime adecvate, promovarea unui venit minim adecvat care să asigure incluziunea activă, Directiva privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă, care include informații privind securitatea socială, Directiva privind îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru lucrul pe platforme etc.).

3.9. CESE observă că Comisia monitorizează aspectele legate de protecția socială în cadrul semestrului european. În plus, Monitorul performanței în materie de protecție socială (un instrument de monitorizare dezvoltat împreună cu Comitetul pentru protecție socială pentru a identifica principalele tendințe sociale din UE) identifică în fiecare an statele membre care se confruntă cu provocări sociale esențiale în ceea ce privește accesul la protecție socială.

4. **Observații generale**

4.1. CESE reamintește că practic toate statele membre ale Uniunii Europene au ratificat Carta socială europeană (cel puțin pe cea din 1961), ceea ce înseamnă că au acceptat să-și ia angajamentul „să mențină regimul de securitate socială la un nivel satisfăcător cel puțin egal cu cel necesar pentru ratificarea Codului european de securitate socială” și „să depună eforturi pentru a aduce treptat regimul de securitate socială la un nivel mai ridicat”, astfel cum se prevede la articolul 12 alineatele (2) și (3) ([17]). În consecință, ele și-au asumat angajamentul de a se adapta în mod continuu la schimbările care au loc pe piața muncii în contextul unor economii în schimbare și competitive, pentru a garanta o protecție socială echitabilă pentru toate persoanele, prin sisteme adecvate, suficiente și durabile și, dacă este cazul, trebuie să fie sprijinite în intențiile lor.

4.2. În lumina raportului Comisiei (2023), CESE subliniază că marea majoritate a sistemelor de protecție socială continuă să fie concepute pentru locurile de muncă și lucrătorii standard sau tipici (abordare contributivă). Prin urmare, o parte din ce în ce mai mare a forței de muncă nu beneficiază de o protecție socială suficientă din cauza riscului și a vulnerabilității sale mai mari pe piața forței de muncă (în calitate de salariați sau de lucrători independenți) sau a tipului de raport de muncă pe care îl întreține.

([16]) COM(2023) 43 final.
([17]) Carta socială europeană (revizuită).

4.3. CESE observă diversitatea extremă în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandării în fiecare stat membru și subliniază existența unor dezechilibre teritoriale semnificative. CESE împărtășește îngrijorarea Comisiei cu privire la faptul că doar o mică parte dintre statele membre abordează într-un mod cuprinzător și coerent lacunele în ceea ce privește accesul real, acoperirea efectivă și caracterul adecvat al protecției sociale. Prin urmare, este urgent necesar să se intensifice și să se accelereze eforturile de punere în aplicare, pe baza principiilor bunei guvernanțe, pentru a corecta aceste lacune. Adaptarea sistemelor pentru a asigura un acces mai bun la protecție socială pentru toți este un proces pe termen lung, care implică partenerii sociali și alte organizații naționale relevante.

4.4. CESE salută utilizarea unor indicatori obiectivi pentru a măsura progresele înregistrate de la adoptarea recomandării. Totuși, este necesară actualizarea acestora pentru a îmbunătăți transparența, întrucât se observă unele lacune în materie de date în cazul mai multor categorii de muncă atipică, cum ar fi munca sezonieră în sectoarele agricol și alimentar (lucrători temporari, detașați, intermitenți). De aici rezultă deficiențele constatate în datele Eurostat. Încercarea de a actualiza setul de indicatori utilizați este esențială pentru a se asigura că aceștia sunt comparabili și fiabili din punct de vedere statistic.

4.5. CESE ia notă de schimburile de informații dintre reprezentanții statelor membre și partenerii sociali. Cu toate acestea, consideră că este necesar să se îmbunătățească controlul accesului la protecție socială în toate statele membre ale UE și să se amelioreze informațiile disponibile cu privire la materializarea riscurilor, primirea prestațiilor, cuantificarea lacunelor în ceea ce privește acoperirea oficială și adecvarea, având în vedere marea varietate a situațiilor din statele membre. Statele membre ar trebui, de asemenea, să fie incitate să conceapă sisteme adecvate de protecție socială pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă și să le încurajeze să participe la toate ramurile pe care aceste sisteme le oferă.

4.6. CESE observă că unele ramuri ale protecției sociale prezintă mai multe lacune. Acesta este cazul prestațiilor de șomaj (13 state membre), al prestațiilor de boală (11) și al prestațiilor de maternitate (9). Printre categoriile afectate se numără zilierii sau lucrătorii cu contracte simplificate, cu durată determinată scurtă, lucrătorii sezonieri și cei cu alte contracte de muncă specifice fiecărei țări. În plus, lucrătorii independenți din 19 state membre și unii lucrători cu contracte atipice din 17 dintre ele nu erau acoperiți în ce privește cel puțin o ramură a protecției sociale.

4.7. CESE consideră că Comisia ar trebui să își intensifice sprijinul acordat statelor membre pentru a face față obstacolelor identificate, cu scopul de a revizui, și, dacă este necesar, de a remedia lacunele lor în materie de protecție socială pentru munca atipică. La necesitatea de a menține o flexibilitate adecvată pe piața forței de muncă se adaugă complexitatea extinderii acoperirii (în special a asigurărilor de șomaj și de invaliditate) la persoanele care desfășoară o activitate independentă și la grupuri specifice, cum ar fi lucrătorii pe platforme, lucrătorii casnici, lucrătorii agricoli etc. Ar trebui ca bunele practici să fie luate în considerare.

4.8. CESE este conștient de faptul că măsurile care vizează reducerea utilizării contractelor atipice, fără pierderi de flexibilitate pentru întreprinderi și lucrători, contribuie la atenuarea deficitelor de acoperire oficială și efectivă (de exemplu, cele care au fost puse în aplicare în Țările de Jos, Polonia și Germania). Astfel de măsuri includ reducerea stimulentelor sociale și fiscale pentru contractele pe termen scurt sau activitatea independentă fictivă, reglementarea muncii pe platforme sau reformarea legislației muncii pentru a aborda segmentarea. Clasificarea corectă asigură accesul la o protecție socială adecvată și creează un mediu de reglementare mai clar.

5. **Observații specifice**

5.1. CESE ia notă de viziunea de ansamblu a celor 26 de planuri naționale de punere în aplicare, care arată că, conform raportului Comisiei, deși aproape toate se referă la lacunele existente sau rămase în ceea ce privește accesul la protecție socială la nivel național, doar în jumătate dintre statele membre sunt acoperite toate grupurile și tipurile de lacune. Unele state membre consideră că au pus în aplicare toate dispozițiile recomandării (Bulgaria și Suedia) sau aproape toate (Austria, Cehia, Franța, Polonia și Ungaria).

5.2. CESE își exprimă, de asemenea, preocuparea cu privire la diferențele considerabile de la o țară la alta în ceea ce privește calendarele de punere în aplicare (adoptate sau planificate): 10 planuri naționale de punere în aplicare se axează pe o măsură de politică sau o măsură legislativă principală, 11 includ un set de 3 până la 8 măsuri, și doar planul Belgiei propune peste 30 de măsuri. Doar 13 state menționează măsurile adoptate.

5.3. CESE consideră că este necesar ca planurile naționale de punere în aplicare să ia în considerare toate grupurile de lucrători atipici, nu numai anumite grupuri mici, și recomandă revizuirea tuturor sistemelor specifice/ramurilor de protecție socială pentru a reduce lacunele existente. 17 state membre abordează în mod selectiv situația lacunelor în materie de protecție socială și se concentrează asupra lucrătorilor independenți.

5.4. CESE observă că, potrivit raportului Comisiei, un grup mic de planuri naționale de punere în aplicare (cum ar fi cele din Belgia, Estonia și Cipru) includ informații detaliate cu privire la fiecare măsură planificată, însă majoritatea statelor membre nu detaliază măsurile anunțate pentru viitor. CESE solicită Comisiei să fie mai exhaustivă în ceea ce privește solicitarea și evaluarea informațiilor minime pentru aceste planuri, pentru a îmbunătăți indicatorii de transparență ai diferitelor situații cu caracter atipic, evitând să creeze sarcini administrative suplimentare.

5.5. CESE este preocupat de faptul că doar un număr limitat de planuri naționale de punere în aplicare menționează implicarea partenerilor sociali în elaborarea planului și că există puține trimiteri la alte părți interesate, cum ar fi organizațiile societății civile. CESE solicită Comisiei și statelor membre să se asigure că planurile naționale de punere în aplicare sunt definitivate în cadrul dialogului social, cu partenerii sociali și cu organizațiile societății civile.

5.6. CESE consideră că planurile naționale de acțiune ar putea fi mai eficace dacă Comisia ar solicita o mai bună legătură cu măsurile de politică prevăzute în planurile de redresare și reziliență și cu măsurile de monitorizare din contextul semestrului european. În opinia CESE, această legătură ar maximiza impactul lor pozitiv și ar reduce eventualele incoerențe. În acest scop, statele membre ar trebui să primească un sprijin adecvat.

5.7. Potrivit concepției OIM, sistemele de protecție socială adecvate și durabile sunt o condiție esențială pentru garantarea calității vieții tuturor persoanelor. Prin urmare, CESE consideră că este necesar ca statele membre să fie încurajate să evolueze către sisteme de protecție socială care nu pun accentul doar pe lucrători, cu forme tipice sau atipice de ocupare a forței de muncă, ci pe toți cetățenii, ținând seama de practicile naționale, pentru a trece la sisteme cu caracter mai universal, după caz, asigurând totodată în orice moment o protecție suficientă și sustenabilitatea financiară a sistemelor respective ([18]).

5.8. CESE recomandă Comisiei ca, pentru a concilia munca decentă cu suveranitatea alimentară, să îmbunătățească protecția socială a lucrătorilor sezonieri din sectorul agroalimentar, printre altele prin promovarea unor activități de învățare reciprocă destinate statelor membre, inclusiv în ceea ce privește combaterea muncii nedeclarate.

5.9. CESE observă că CJUE și instanțele naționale limitează posibilitatea de a introduce, prin intermediul legislațiilor naționale, măsuri pozitive pentru a corecta disparitățile de gen în materie de protecție socială. Ca atare, propune Comisiei și Consiliului să întreprindă reforme ale Directivei 79/7/CE în vederea adaptării acesteia la epoca actuală. Prin urmare, CESE invită Comisia să evalueze, cât mai curând posibil, punerea în aplicare a Directivei 79/7/CE și, după caz, să propună Consiliului și Parlamentului European reformele considerate cele mai adecvate pentru promovarea, de către statele membre și în cadrul dialogului social, a corectării eficace a acestor disparități, în conformitate cu articolul 157 alineatul (4) din TFUE.

5.10. CESE consideră că schimbul de experiență între statele membre reprezintă o modalitate suplimentară utilă de a promova cele mai bune practici pentru adaptarea sistemelor naționale de protecție socială la munca atipică, corectând eventualele dezechilibre. Prin urmare, solicită Comisiei să promoveze acest tip de reuniuni de învățare reciprocă, facilitând, atunci când este cazul, participarea partenerilor sociali naționali și a CESE.

Bruxelles, 23 octombrie 2024.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Oliver RÖPKE

([18]) De exemplu, veniturile minime din statele naționale, care facilitează, printre altele, reîntoarcerea la locul de muncă, în conformitate cu principiul 14 al Pilonului european al drepturilor sociale.

ANEXĂ

Următoarele amendamente, care au întrunit cel puțin o pătrime din voturile exprimate, au fost respinse în timpul dezbaterii [articolul 75 alineatul (3) din Regulamentul de procedură]:

Amendamentul 1

SOC/802

Dezechilibre în materie de protecție socială

Punctul 5.9

Se modifică după cum urmează:

Avizul secțiunii	Amendament
CESE observă că CJUE și instanțele naționale limitează posibilitatea de a introduce, prin intermediul legislațiilor naționale, măsuri pozitive pentru a corecta disparitățile de gen în materie de protecție socială. ***Ca atare, propune Comisiei și Consiliului să întreprindă reforme ale Directivei 79/7/CE în vederea adaptării acesteia la epoca actuală.*** Prin urmare, CESE invită Comisia să evalueze, cât mai curând posibil, punerea în aplicare a Directivei 79/7/CE și***, după caz,*** să ***propună Consiliului și Parlamentului European*** reformele considerate cele mai adecvate pentru ***promovarea, de către statele*** membre și în cadrul dialogului social, ***a corectării eficace a acestor disparități,*** în conformitate cu articolul 157 alineatul (4) din TFUE.	CESE observă că CJUE și instanțele naționale limitează posibilitatea de a introduce, prin intermediul legislațiilor naționale, măsuri pozitive pentru a corecta disparitățile de gen în materie de protecție socială. Prin urmare, CESE invită Comisia să evalueze, cât mai curând posibil, punerea în aplicare a Directivei 79/7/CE și ***să încurajeze statele membre să realizeze*** reformele considerate cele mai adecvate pentru ***corectarea acestor disparități la nivelul statelor*** membre și în cadrul dialogului social, ***prin adoptarea unor măsuri pozitive,*** în conformitate cu articolul 157 alineatul (4) din TFUE.

Expunere de motive

În loc să solicite revizuirea Directivei 79/7/CE, textul ar trebui să se concentreze pe solicitarea adresată statelor membre de a realiza reformele corespunzătoare. Articolul 157 alineatul (4) din TFUE prevede următoarele: „Pentru a asigura în mod concret o deplină egalitate între bărbați și femei în viața profesională, principiul egalității de tratament nu împiedică un stat membru să mențină sau să adopte măsuri care să prevadă avantaje specifice menite să faciliteze exercitarea unei activități profesionale de către sexul mai slab reprezentat, să prevină sau să compenseze dezavantaje în cariera profesională”.

Rezultatul votului

Voturi pentru:	82
Voturi împotrivă:	90
Abțineri:	20

Amendamentul 2

SOC/802

Dezechilibre în materie de protecție socială

Punctul 1.5

Se modifică după cum urmează:

Avizul secțiunii	Amendament
CESE consideră că, fără a aduce atingere ***posibilității de a analiza posibilitatea instituirii unui instrument de reglementare***, calea prezentată de recomandarea Consiliului către statele membre privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă permite înregistrarea de progrese către asigurarea unor:	CESE consideră că, fără a aduce atingere ***eventualelor măsuri suplimentare ale UE de abordare a provocărilor rămase***, calea prezentată de recomandarea Consiliului către statele membre privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă permite înregistrarea de progrese către asigurarea unor:
a) sisteme adecvate de protecție socială (eliminarea lacunelor în materie de acces oficial);	a) sisteme adecvate de protecție socială (eliminarea lacunelor în materie de acces oficial);
b) drepturi cumulative sau transferabile între sisteme (acoperire efectivă);	b) drepturi cumulative sau transferabile între sisteme (acoperire efectivă);
c) beneficii suficiente, cu o contribuție proporțională (adecvare);	c) beneficii suficiente, cu o contribuție proporțională (adecvare);
d) informații adecvate privind drepturile și obligațiile (transparență).	d) informații adecvate privind drepturile și obligațiile (transparență).

Expunere de motive

Nu este necesar să se facă referire la posibilitatea de a analiza instituirea unui instrument de reglementare, având în vedere concluziile raportului Comisiei referitor la punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă. Acesta prevede, printre altele:

— Recomandarea Consiliului a jucat un rol în impulsionarea introducerii de modificări în sistemele naționale de protecție socială stabilite de mult timp.

— Recomandarea este mai relevantă ca niciodată pentru a garanta că sistemele de protecție socială sunt adecvate, astfel încât să protejeze o mare parte a populației active de șocuri economice;

— Punerea în aplicare a recomandării Consiliului trebuie să fie ancorată în politici socioeconomice mai ample, atât la nivelul UE, cât și la nivel național. Este important de remarcat că unele state membre au considerat recomandarea și procesul PIN aferent drept o oportunitate de a reflecta asupra sistemelor de protecție socială, de a efectua sau pregăti reforme generale ale acestora;

— Adaptarea sistemelor pentru a asigura un acces mai bun la protecție socială pentru toți este un proces pe termen lung, care implică partenerii sociali și alte organizații naționale relevante.

— Raportul ar trebui să declanșeze dezbateri cu privire la modul de abordare a provocărilor rămase și la modul în care UE ar putea sprijini aceste eforturi.

Rezultatul votului

Voturi pentru:	81
Voturi împotrivă:	105
Abțineri:	12

Amendamentul 3

SOC/802

Dezechilibre în materie de protecție socială

Punctul 1.9

Se modifică după cum urmează:

Avizul secțiunii	Amendament
CESE observă că CJUE și instanțele naționale limitează posibilitatea de a introduce, prin intermediul legislațiilor naționale, măsuri pozitive pentru a corecta disparitățile de gen în materie de protecție socială. ***Prin urmare, propune Comisiei și Consiliului să întreprindă reforme ale Directivei 79/7/CE în vederea adaptării acesteia la epoca actuală.*** Prin urmare, CESE invită Comisia să evalueze, cât mai curând posibil, punerea în aplicare a Directivei 79/7/CE și***, după caz,*** să ***propună Consiliului și Parlamentului European*** reformele considerate cele mai adecvate pentru ***promovarea, de către statele membre și*** în cadrul dialogului social***, a corectării eficace a acestor disparități, în conformitate cu articolul 157 alineatul (4) din TFUE***.	CESE observă că CJUE și instanțele naționale limitează posibilitatea de a introduce, prin intermediul legislațiilor naționale, măsuri pozitive pentru a corecta disparitățile de gen în materie de protecție socială. Prin urmare, CESE invită Comisia să evalueze, cât mai curând posibil, punerea în aplicare a Directivei 79/7/CE și să ***încurajeze statele membre să realizeze*** reformele considerate cele mai adecvate pentru ***corectarea eficace a acestor disparități la nivelul statelor*** membre și în cadrul dialogului social, ***prin adoptarea unor măsuri pozitive,*** în conformitate cu articolul 157 alineatul (4) din TFUE.

Expunere de motive

În loc să solicite revizuirea Directivei 79/7/CE, textul ar trebui să se concentreze pe solicitarea adresată statelor membre de a realiza reformele corespunzătoare. Articolul 157 alineatul (4) din TFUE prevede următoarele: „Pentru a asigura în mod concret o deplină egalitate între bărbați și femei în viața profesională, principiul egalității de tratament nu împiedică un stat membru să mențină sau să adopte măsuri care să prevadă avantaje specifice menite să faciliteze exercitarea unei activități profesionale de către sexul mai slab reprezentat, să prevină sau să compenseze dezavantaje în cariera profesională”.

Rezultatul votului

Același rezultat ca pentru amendamentul 1 la punctul 5.9 (amendamente conexe).